

# Gazprom, Nord Stream 2 i polityczne implikacje sponsoringu futbolu

*Karolina Hermann, Natalia Matiaszczyk, Aleksander Ksawery Olech, Mieszko Rajkiewicz, Damian Zych*

28.04.2021



## Artykuł w skrócie:

- Gazprom posiada największe na świecie rezerwy gazu ziemnego i odpowiada za 68% produkcji krajowej oraz 12% światowej.
- Przesyłanie znacznej ilości gazu ziemnego przez Nord Stream 2 umożliwi Rosjanom bezpośrednie dotarcie z surowcem do państw Europy Zachodniej z pominięciem Ukrainy, Białorusi, Litwy, Łotwy, Estonii oraz Polski.
- Przepustowość istniejących rosyjskich gazociągów w pełni zaspokaja potrzeby europejskiego rynku. Na przykład w 2017 r. Rosja dostarczyła do Unii Europejskiej 155 mld m<sup>3</sup> gazu, co przełożyło się na wykorzystanie 62% istniejącej przepustowości.
- W 2012 roku Gazprom został oficjalnym partnerem Ligi Mistrzów UEFA i do dzisiaj jest głównym sponsorem tych rozgrywek.

## Wstęp

Gazprom to światowy potentat we wprowadzaniu na rynek energii cieplnej i elektrycznej, oficjalnie powołany do życia w 1993 roku, choć jego korzeni należy poszukiwać w latach 50. ubiegłego stulecia<sup>1</sup>. Ta globalna firma energetyczna zajmuje się poszukiwaniem złóż, produkcją, transportem, magazynowaniem, przetwarzaniem i sprzedażą surowców takich jak gaz ziemny (największe wydobycie na świecie), kondensat gazowy i ropa naftowa. Gazprom sprzedaje również gaz jako paliwo samochodowe. **Należy podkreślić, że organizacja posiada największe na świecie rezerwy gazu ziemnego i odpowiada za 68% produkcji krajowej oraz 12% światowej, a udział spółki w rosyjskich i światowych rezerwach gazu wynosi odpowiednio 71% i 16%**<sup>2</sup>. Grupa Gazprom zajęła w 2019 i 2020 roku czwarte miejsce w rankingu *S&P Global Platts Top 250 Global Energy Company*<sup>3</sup>, co ilustruje docenienie jej w środowisku międzynarodowym.

---

<sup>1</sup> N. M. Victor, *Gazprom: Gas giant under strain*, Freeman Spogli Institute for International Studies, January 2008, p. 46-47.

<sup>2</sup> Gazprom, About Gazprom, <https://www.gazprom-football.com/about-gazprom/>, dostęp: 15.04.2021.

<sup>3</sup> Spółki notowane na giełdzie klasyfikuje się w oparciu o wartość ich aktywów, przychody, zyski i zwrot z zainwestowanego kapitału.

W 2010 roku Gazprom wyprodukował 510 miliardów metrów sześciennych gazu ziemnego, a pięć lat później 420<sup>4</sup>. W 2020 r. wydobycie gazu ziemnego wyniosło 452,7 mld m<sup>3</sup> w porównaniu do 500,3 mld m<sup>3</sup> odnotowanych w 2019 r., co jednocześnie było najwyższym wynikiem od 2012 roku<sup>5</sup>. **Organizacja zamierza do 2035 roku produkować od 625 do 690 mld m<sup>3</sup> gazu rocznie, wzmacniając swoją pozycję poprzez ukończenie Nord Stream 2 oraz długoterminową współpracę z Chinami i Indiami.**

W 2019 roku Gazprom dostarczył łącznie 198,97 mld m<sup>3</sup> gazu do krajów europejskich. Kraje Europy Zachodniej i Turcja odpowiadały za około 77% importu (najwięksi odbiorcy to kolejno: Niemcy, Włochy, Austria, Turcja i Francja), a kraje Europy Środkowej za 23% (główni odbiorcy: Węgry, Polska, Słowacja i Czechy). Jednocześnie w 2020 roku organizacja zanotowała duże straty w porównaniu do 2019 r. na rynkach tureckim, niemieckim i brytyjskim, co odrobiła w niewielkim stopniu zyskując na austriackim, holenderskim, litewskim i rumuńskim<sup>6</sup>.

**Obecnie przed rosyjskim koncernem piętrzą się problemy finansowe. Główną przyczyną jest pandemia Covid-19, która zamroziła europejskie gospodarki, przez co na początku 2020 r. doszło do znacznego obniżenia cen gazu.** Kolejny problem to sankcje nałożone na Nord Stream 2, a także porażki przed Trybunałem Arbitrażowym w Sztokholmie (który orzekł niższą cenę gazu od Gazpromu dla PGNiG). W związku z tym, aby utrzymać się na czele globalnego wyścigu sprzedaży surowców, Gazprom wykorzystuje marketing, a w tym przede wszystkim najpopularniejszy ze sportów na świecie – piłkę nożną.

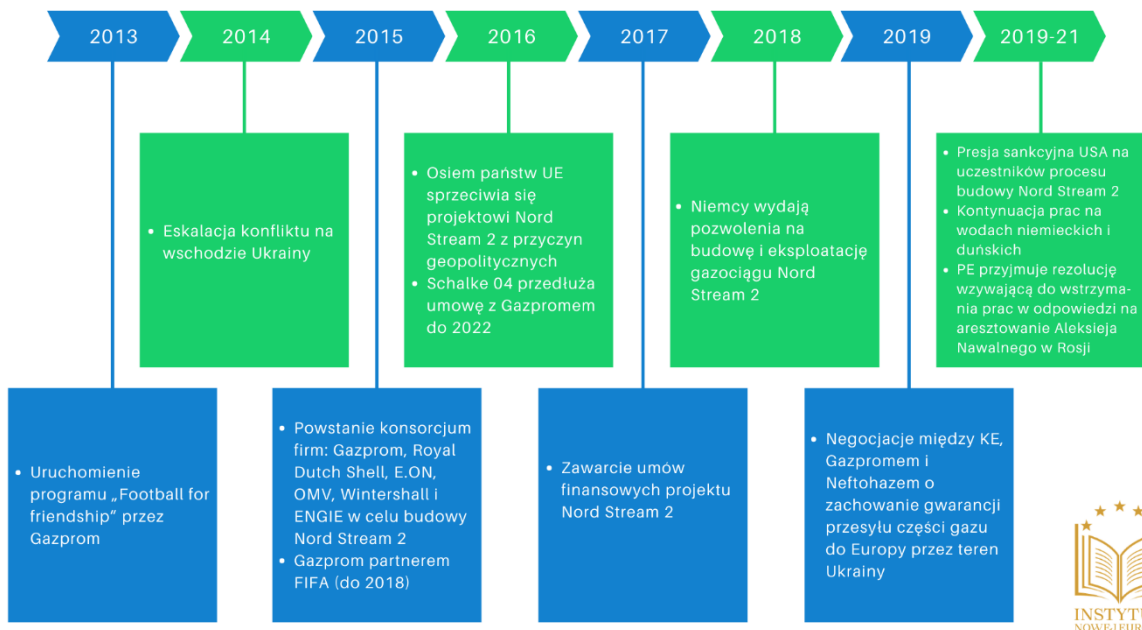
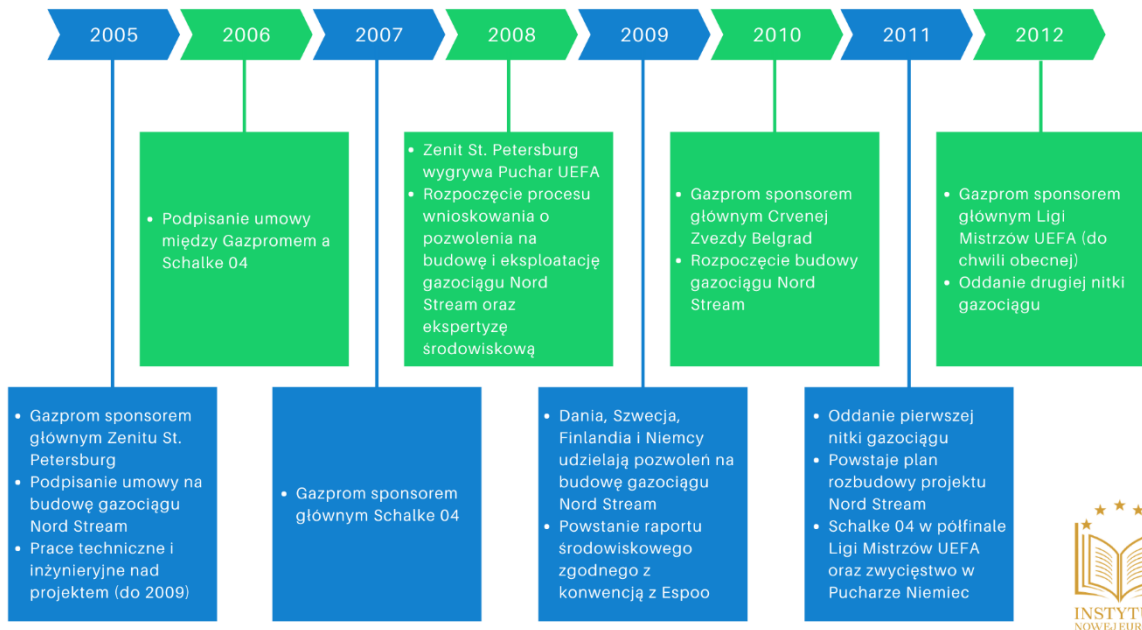
---

<sup>4</sup> Gazprom, *The Power of Growth*, Factbook "Gazprom in Figures 2010–2014", s. 29.

<sup>5</sup> Reuters, *Gazprom says gas exports outside ex-Soviet Union down 10% in 2020*, <https://www.reuters.com/article/uk-russia-gazprom-export-idUKKBN297098>, dostęp: 15.04.2021.

<sup>6</sup> Gazprom Export, *Delivery statistics*, [www.gazpromexport.ru/en/statistics](http://www.gazpromexport.ru/en/statistics), dostęp 15.04.2021.

## Oś czasu – wybrane kluczowe wydarzenia dla Gazpromu



### Nord Stream 2 projektem o znaczeniu politycznym

Koncepcja przeprowadzenia przez dno Morza Bałtyckiego gazociągu z rosyjskiego Griazowca aż do położonego w Niemczech Greifswaldu jest przedsięwzięciem kosztownym, kontrowersyjnym i, wbrew pozorom, ma znaczenie w większym stopniu polityczne niż ekonomiczne. Nieukończony projekt, będący rozwinięciem zrealizowanego w latach 2005-

2012 gazociągu z Wyborgu do Greifswaldu, od 2015 roku, w którym zostały podpisane pierwsze umowy o jego realizacji, aż do dzisiaj wpływa na stosunki polityczne we wschodniej Europie. Nord Stream 2 docelowo ma być alternatywą dla już istniejącego gazociągu, prowadzącego na zachód Europy między innymi przez Ukrainę.

Obecne państwa tranzytowe w dużej mierze utracą swoje znaczenie przesyłowe, a także związany z tym zarobek, potencjał międzynarodowy oraz bezpieczeństwo energetyczne. Można się spodziewać, że jak tylko Nord Stream 2 zostanie w pełni uruchomiony, przerwy w dostawie „błękitnego paliwa” będą regularnym środkiem nacisku, jaki Rosjanie do tej pory stosowali wobec występujących przeciwko nim podmiotom jedynie sporadycznie. Przy realizacji projektu Nord Stream 2 widać jednak pewną sprzeczność, ponieważ ostatnimi czasy rządy zachodnioeuropejskich państw nawołują do wspierania demokratyzacji oraz niezależności Ukrainy, jednocześnie świadomie zgadzając się na wykluczenie jej jako państwa tranzytowego<sup>7</sup>.

Nord Stream 2 podważa traktatową ideę jedności i równości wszystkich członków UE, co w dobie kryzysu unijnego jest szczególnie niebezpieczne pod względem politycznym, gdyż stanowi kolejną kość niezgody pomiędzy państwami członkowskimi. Na uwagę zasługuje także zajmowanie znaczących stanowisk przy realizacji projektu przez osoby o wątpliwej przeszłości, takie jak Matthias Warnig, który w latach 80. XX wieku był oficerem Stasi i już wówczas współpracował z Putinem, a obecnie jest dyrektorem zarządzającym całym konsorcjum Nord Stream AG<sup>8</sup>.

**Projektowi jednoznacznie sprzeciwiają się Rząd Polski oraz pozostali członkowie Grupy Wyszehradzkiej. Według szacunków zbudowanie gazociągu drogą lądową, biegnącą przez Białoruś i Polskę na zachód, byłoby bardziej opłacalne finansowo i ekologicznie, lecz politycznie nie wzmocniłoby pozycji Rosjan, co jest niewypowiedzianym celem całej inwestycji.** Nord Stream 2 zwiększyłby za to polityczne znaczenie państw skandynawskich współpracujących z Rosją w rejonie Bałtyku: Danii, Szwecji i Finlandii, gdyż planowo linia ma przebiegać przez ich wyłączne strefy ekonomiczne. Jednocześnie są to państwa, dla których priorytetem jest realizowanie polityki środowiskowej i zielonego ładu. Według wyników Raportu Espoo, Nord Stream 2 jest

<sup>7</sup> Ł. Wojcieszak, *Aspekty polityczne i logistyczne Nord Stream 2*, [https://www.cire.pl/pliki/2/2018/nordstream\\_2\\_1.pdf](https://www.cire.pl/pliki/2/2018/nordstream_2_1.pdf), dostęp 10.04.2021.

<sup>8</sup> P. Zaleski, *Nord Stream II – polityczny projekt uderzający w jedność energetyczna Europy*, <https://www.cire.pl/pliki/2/nordstreamiidefence.pdf>, dostęp 10.04.2021.

projektem nowoczesnym, bezpiecznym dla flory i fauny Morza Bałtyckiego, i zgodnym ze wszelkimi normami międzynarodowymi<sup>9</sup>.

Od ponad dekady temat Nord Stream 2 regularnie powraca w debatach na forum instytucji unijnych i podsyca niezdrowe relacje państw Europy Środkowej i Wschodniej z Rosją. Cementuje natomiast współpracę na linii Berlin-Moskwa. **Dzięki Nord Stream 2 Rosja umocniłaby się na pozycji głównego dostawcy gazu ziemnego na zachód Europy, a Niemcy, które już dziś są dominującą gospodarką i głosem politycznym UE, również wzrosłyby w siłę, ponieważ to z ich portu gaz byłby dystrybuowany do pozostałych państw członkowskich. Jednocześnie kraje bałtyckie i Polska, stanowiące wschodnią ścianę UE i NATO, a także pozostające w rosyjskiej strofie wpływów Białoruś i Ukraina, odczułyby przede wszystkim negatywne skutki inwestycji.** Nie bez powodu Radosław Sikorski, w jednej ze swoich publicznych wypowiedzi, porównał cały projekt budowy gazociągu do paktu Ribbentrop-Mołotow<sup>10</sup>. Kluczowym w najbliższym czasie może się okazać nastawienie do projektu ze strony administracji Joe Bidena, które, w zależności od swojego wydźwięku, może wpłynąć na charakter relacji USA – UE, USA – Niemcy oraz USA – Francja.

### **Kryzys energetyczny i spór o gaz z Ukrainą**

Jak już podkreślono, projekt Nord Stream 2 ma znaczenie przede wszystkim polityczne, a nie ekonomiczne. W szczególności, że przepustowość istniejących rosyjskich gazociągów w pełni zaspokaja potrzeby europejskiego rynku. **Na przykład w 2017 r. Rosja dostarczyła do krajów Unii Europejskiej 155 mld m<sup>3</sup> gazu, co przelożyło się na wykorzystanie 62% istniejącej przepustowości<sup>11</sup>.** Nawet przewidywane przez niektórych ekspertów zwiększenie europejskiego popytu na rosyjskie surowce energetyczne<sup>12</sup> w przyszłości nie uzasadnia stworzenia dodatkowych systemów przesyłowych.

<sup>9</sup> Raport Espoo, *Nord Stream 2. Podsumowanie nietechniczne*, <https://www.nord-stream2.com/media/documents/pdf/pl/2017/04/nsp2-espoo-report-nts-pol.pdf>, dostęp 10.04.2021.

<sup>10</sup> Interpelacja nr 2760 do prezesa Rady Ministrów w sprawie wypowiedzi ministra obrony narodowej dotyczącej gazociągu bałtyckiego, <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ5.nsf/main/6898E9A0>, dostęp 10.04.2021.

<sup>11</sup> A. Gawlikowska-Fyk et al., *Nord Stream 2: Inconvenient Questions*, „PISM Policy Paper” 2018, nr 5 (165), Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, [https://www.pism.pl/files/?id\\_plik=24600](https://www.pism.pl/files/?id_plik=24600), p. 2.

<sup>12</sup> С. Капитонов, *Между Украиной и Балтикой. Русский газ в Европе после новых санкций и соглашений*, Московский Центр Карнеги, 24 XII 2019, <https://carnegie.ru/commentary/80677>.

Jako jeden z najważniejszych politycznych celów budowy Nord Stream 2 należy uznać chęć osłabienia pozycji Ukrainy. Jest ona bowiem najważniejszym krajem tranzytowym w handlu gazem pomiędzy Europą a Rosją: we wspomnianym 2017 r. przez ukraińską sieć gazociągową przeszło 93 mld m<sup>3</sup> rosyjskiego gazu<sup>13</sup>. Dla Moskwy, skonfliktowanej z Kijowem, sytuację tę można uznać za niekorzystną z kilku powodów:

- tranzyt gazu stanowi istotne źródło dochodów do budżetu Ukrainy (ok. 2-3% PKB<sup>14</sup>);
- pomimo że Kijów od 2015 r. nie kupuje gazu bezpośrednio od Gazpromu, transportowany przez teren kraju rosyjski gaz trafia do ukraińskiej sieci energetycznej za sprawą kontraktów z państwami trzecimi;
- potencjalna agresja Rosji na Ukrainę wiązać się może z zablokowaniem przez Kijów tranzytu gazu do Europy, co dla Moskwy oznaczać będzie niewywiązanie się z obowiązujących umów, a w konsekwencji znaczne straty finansowe oraz utratę autorytetu i pozycji;
- znaczenie Ukrainy dla europejskiego bezpieczeństwa energetycznego zmusza kraje Unii Europejskiej do udzielania jej protekcji politycznej.

**Pomimo szerokiego lobbingu oraz przychylnego establishmentu części krajów europejskich, tempo prac nad gazociągiem, zarówno w kwestii forsowania oraz implementowania jego idei w wymiarze politycznym, tak i w fizycznym układaniu rur, trudno uznać za satysfakcjonujące.** Nie bez znaczenia są tu europejskie obawy o bezpieczeństwo energetyczne czy zaniepokojenie kwestiami ekologicznymi. Ważnym czynnikiem jest również opór części europejskich krajów, które w projekcie Nord Stream 2 dostrzegają przejaw agresywnej polityki zagranicznej Kremla. W tym kontekście symptomatycznym wydaje się deklarowane wsparcie dla Kijowa. Nawet Niemcy, które spośród wszystkich europejskich państw będą czerpały największe korzyści z realizacji projektu, wielokrotnie apelowały o zachowanie tranzytu gazu przez Ukrainę<sup>15</sup>. Na znaczny opór wobec projektu oraz wsparcie dla Kijowa wskazuje również udział przedstawicieli Komisji Europejskiej w negocjacjach pomiędzy Gazpromem a ukraińskim operatorem sieci

<sup>13</sup> G. Kuczyński, *Nord Stream 2 i Ukraina. Bitwa o tranzyt*, Warsaw Institute, 15 I 2019, [https://warsawinstitute.org/wp-content/uploads/2019/01/Nord\\_Stream-2-i-Ukraina-Bitwa-o-Tranzyt-Warsaw-institute-Raport-Specjalny.pdf](https://warsawinstitute.org/wp-content/uploads/2019/01/Nord_Stream-2-i-Ukraina-Bitwa-o-Tranzyt-Warsaw-institute-Raport-Specjalny.pdf), s. 3.

<sup>14</sup> A. Зануда, *Газові переговори Україна-Росія-ЄС: що стоїть на кону*, „BBC News Україна”, 18 IX 2019, <https://www.bbc.com/ukrainian/features-49661535>.

<sup>15</sup> Patrz np.: B. Bodalska, *Niemcy zmieniają plany budowy Nord Stream 2?*, „EURACTIV.pl”, 11 IV 2018, <https://www.euractiv.pl/section/polityka-zagraniczna-ue/news/niemcy-zmienia-plany-budowy-nord-stream-2>.

gazociągowej Naftohazem, w szczególności w rozmowach z grudnia 2019 r. w wyniku których zostało zagwarantowane zachowanie części przesyłu gazu przez teren Ukrainy<sup>16</sup>. W związku z powyższym **Moskwa zmuszona jest do podejmowania szeregu działań mających na celu ocieplenie wizerunku Gazpromu oraz projektu Nord Stream 2 w społeczeństwach europejskich, a przede wszystkim pozbawienia go skojarzeń z konfliktem na Ukrainie.**

### **Sponsoring futbolu przez Gazprom**

Tak ważne i trudne wyzwanie, jakim jest projekt Nord Stream 2 musiało być wsparte odpowiednią komunikacją oraz marketingiem. Przy czym jak się okazało, głównym orężem wizerunkowym nie stały się działania ze *spectrum* marketingu politycznego, lecz sportowego. Odpowiedzią na to wyzwanie stało się zaangażowanie Gazpromu w sport, w szczególności w futbol. Obecność biznesu w sporcie jest stałym elementem globalnego ładu sportowo-ekonomicznego. **Jeśli jednak w sport inwestują spółki państwowe, wówczas można mówić o typowym działaniu z natury *soft power*, które opiera się na zdolności kreowania preferencji innych**<sup>17</sup>. Oznacza to budowę pozytywnego wizerunku w pożądanym środowisku poprzez zbliżenie kulturowe, społeczne czy sportowe. I właśnie ten ostatni aspekt jest współcześnie jednym z najskuteczniejszych narzędzi budowy pozytywnego wizerunku wśród dzisiejszych społeczeństw późnego kapitalizmu. Według badań, co trzeci kibic chętnie wybiera marki, które wspierają sportowców<sup>18</sup>. Zatem Europa Zachodnia i jej społeczeństwo, mocno zaangażowane w konsumpcję futbolu, stały się obiektami zainteresowania Rosji i Gazpromu.

Kreml bardzo dobrze zdefiniował miejsce inwestycji i na swój pierwszy futbolowy sponsoring wybrał nieprzypadkowy klub. **Kiedy w 2005 roku ruszał projekt Nord Stream (dzisiaj kontynuowany jako Nord Stream 2), już prawdopodobnie wtedy zdawano sobie sprawę z użyteczności futbolu jako społecznego wytrychu dającego dostęp do zdobycia uznania w oczach społeczeństwa.** W październiku 2006 roku podpisano umowę z jednym z największych i najważniejszych niemieckich klubów piłkarskich – FC Schalke 04. Wybór nieprzypadkowy, bowiem jest to klub górniczy klasy średniej z regionu Zagłębia Ruhry

---

<sup>16</sup> S. Kardaś, W. Konończuk, *Tymczasowa stabilizacja: porozumienie gazowe Rosja–Ukraina*, „Komentarze OSW”, 31 XII 2019, Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2019-12-31/tymczasowa-stabilizacja-porozumienie-gazowe-rosja-ukraina>.

<sup>17</sup> S. Nye, *Soft Power. Jak osiągnąć sukces w polityce światowej*, Warszawa 2007, str. 34.

<sup>18</sup> Raport agencji badawczej IQS i Grupy S/F, *Świat kibica*, <https://grupaiqs.pl/pl/raporty/swiat-kibica>, dostęp: 16.04.2021.



o wysokim stopniu rozpoznawalności w Europie – w 2007 roku stał się perłą w koronie Gazpromu i jego sponsoringu w piłce nożnej<sup>19</sup>. O wsparciu Gazpromu dla tego właśnie klubu zadecydowały jego pochodzenie oraz położenie. W Moskwie uznano, że jeśli Gazprom okaże się skutecznym głównym sponsorem, czyli takim, którego sponsoring przyczyni się do odniesienia przez klub sukcesów, zyska niebagatelny wkład we własny wizerunek, który Kreml będzie mógł konsumować w dyskursie politycznym. I takie sukcesy przyszły w 2011 roku – półfinał Ligi Mistrzów UEFA oraz zwycięstwo w Pucharze Niemiec. W 2016 roku niemiecki klub przedłużył umowę sponsoringową z Gazpromem do 2022 roku. Dalsza perspektywa współpracy jednak stoi pod znakiem zapytania, ze względu na spadek Schalke 04 do 2. Bundesligi po raz pierwszy od 31 lat. Pytania, czy Gazprom nadal będzie chciał wspierać finansowo klub i pomoże mu wyjść z kryzysu sportowego, czy raczej skoncentruje się na innych klubach, pozostają otwarte.

Nie można również zapominać o czołowym rosyjskim klubie piłkarskim – Zenicie St. Petersburg, który, będąc sponsorowany przez Gazprom od 2005 roku, 3 lata później odniósł swój największy sukces na arenie europejskiej – wygrał Puchar UEFA. Ten tryumf z 2008 roku stanowił kolejny element budowy fundamentu wizerunku Gazpromu jako skutecznego i dobrego zarządcy w Europie Zachodniej.

**W 2010 roku Gazprom kontynuował projekt sponsoringu w futbolu i objął swoim finansowym patronatem jeden z największych bałkańskich klubów – serbską Crevenę Zvezdę Belgrad.** Nie jest również i to przypadkiem, gdyż właśnie przez Serbię miał przebiegać gazociąg South Stream, lecz projekt na razie anulowano<sup>20</sup>. Gwałtowny rozwój sponsoringu w futbolu przyszedł już 2 lata później. Nie jest to koincydencją, iż umowa została zawarta w roku Mistrzostw Europy w piłce nożnej w Polsce i na Ukrainie.

---

<sup>19</sup> D. Goldblatt, *The Age of Football. The Global Game in the Twenty-First Century*, Londyn 2019, str. 544.

<sup>20</sup> J. Montague, *Klub miliarderów. Jak bogacze ukradli nam piłkę nożną*, Kraków 2018, str. 67.

## Mapa. Nord Stream, South Stream i kluby piłkarskie wspierane przez Gazprom



W 2012 roku Gazprom został oficjalnym partnerem Ligi Mistrzów UEFA i do dzisiaj jest głównym sponsorem tych rozgrywek. Swoista „wojna wizerunkowa” w piłce nożnej, jaka odbyła się w 2012 roku, miała swoje konsekwencje w postaci intensyfikacji finansowania futbolu przez Gazprom. Ukraina, eksponując wizerunek kraju jako proeuropejskiego oraz otwartego na świat w trakcie Euro 2012, mocno oddaliła się politycznie od Rosji. Gazprom nie mógł pozostać w tyle z procesem budowy własnego pozytywnego wizerunku, więc od tego samego roku rozpoczął ekspozycję swojej marki w najbardziej prestiżowych rozgrywkach klubowych świata. Futbol i Liga Mistrzów UEFA pozwoliły ugruntować pozycję Gazpromu w świadomości odbiorców futbolu jako przedsiębiorstwa poważnego, profesjonalnego i „dbającego” o rozwój futbolu – ukochanej gry milionów Europejczyków. Przykładem takiego działania jest uruchomienie programu społecznego

„Football for friendship”, którego celem jest wsparcie rozwoju sportowego i społecznego dzieci i młodzieży<sup>21</sup>.

Szczytowym momentem inwestycji w piłkę nożną był sponsoring FIFA między 2015 a 2018 rokiem – włącznie ze sponsorowaniem Mistrzostw Świata FIFA w Rosji w 2018 roku. Nie ma również przypadku i w tym działaniu, gdyż ta umowa sponsorska wpisała się w proces poprawy wizerunku Rosji po eskalacji konfliktu na wschodzie Ukrainy. W połączeniu z wcześniejszym procesem było to zwieńczenie budowy pozytywnego globalnego wizerunku Gazpromu, a co za tym idzie, również Rosji. **Choć pojawiają się w mediach sygnały o kontrowersyjnych działaniach przedsiębiorstwa, wpływach politycznych na linii Gazprom-Kreml, to świadomość masowego odbiorcy i sportowej audiencji nie postrzega Gazpromu jako negatywnego aktora biznesowego.** Pozorna apolityczność sportu generuje ponadnarodowy wizerunek przedsiębiorstw finansujących globalny sport. To zjawisko rykoszetem buduje pozytywny obraz Gazpromu jako aktora politycznego. Co za tym idzie, wszelkie działania Gazpromu w kwestii inwestycji takiej jak Nord Stream 2, dla masowego odbiorcy nie stanowią większego problemu. Ten fundament wizerunku zbudowanego na przestrzeni lat jest kruszony przez antyrosyjskie europejskie media, które demaskują działania Gazpromu i Kremla. Wraz z intensyfikacją procesu politycznego w sprawie Nord Stream 2 można zauważyć tendencję do spokojniejszej polityki sportowo-sponsoringowej Gazpromu.

Nie jest to jednak koniec działań rosyjskiego giganta. Pewne operacje są niezmiennie i pozostanie tak jeszcze kilka lat. Dzisiaj Kreml ma na sobie dużo większą medialną uwagę w sprawie Nord Stream 2, dużo dokładniej niemieckie i pro-europejskie media patrzą na ręce Rosjanom. Oznacza to, iż niebawem można spodziewać się nowych, dużych umów sponsoringowych w sporcie, a w futbolu szczególnie. Okres post-pandemiczny powinien wygenerować niespotykane dotąd pokłady pozytywnego wizerunku wobec sportu generalnie. Co za tym idzie, obecnie zaangażowani sponsorzy również zbudują trwały nowy fundament własnego image’u. **Biorąc pod uwagę dotychczasowe działania Gazpromu i intensyfikację działań w momencie wyraźnej erozji pozytywnego wizerunku Rosji w Europie, można oczekiwać nowych projektów sponsoringowych, które pozwolą odbudować fundament ostatnio nadkruszony.** Inwestowanie w europejski futbol będzie trwało tak długo, jak długo będzie trwał proces społecznej i politycznej akceptacji projektu Nord Stream 2. Jeśli projekt

---

<sup>21</sup> <https://footballforfriendship.com>, dostęp: 21.04.2021.

zostanie zakończony (niezależnie od rezultatu), Gazprom skieruje swoje priorytety sportowe w innym kierunku.

## Konkluzje

Gazprom od lat intensywnie promuje się poprzez futbol, a od momentu rozpoczęcia projektu Nord Stream nastąpiła intensyfikacja tych działań, co bez wątpienia spowodowało poprawę wizerunku Gazpromu w społeczeństwach Europy Zachodniej. Jest to kluczowy aspekt w budowaniu wizerunku i uzyskiwania poparcia, które ma być kluczowe dla akceptacji politycznej projektu. **Dalsza rozbudowa Nord Stream 2 będzie z pewnością ściśle związana ze sponsoringiem sportu.** Oprócz tego Gazprom na pewno zdecyduje się przeciwdziałać politycznym komplikacjom na drodze realizacji inwestycji, gdyż jest to nakład gospodarczy, który może się zwrócić, a co więcej, ponownie zmusi do spoglądania na Rosję i jej potencjał energetyczny. Nawet w przypadku dywersyfikacji dostaw do Europy prawdopodobnym jest, że Niemcy ustalą tak korzystne ceny, że będą mieć klientów na kontynencie i pośrednio wspomogą Gazprom i samą Rosję.

Polityka zagraniczna Rosji będzie determinować działania sponsoringowe Gazpromu, a międzynarodowa aktywność tego przedsiębiorstwa stanie się odzwierciedleniem politycznych priorytetów Moskwy. Wszelkie poważniejsze aspiracje energetyczne Rosji w innych zakątkach globu zostaną dodatkowo „opakowane” sponsoringiem sportowym ważnej regionalnej imprezy, bądź dyscypliny sportowej. Można zastanawiać się, czy wobec tego europejski futbol przestanie być priorytetowym obiektem sponsoringowym Gazpromu w bliżej nieokreślonej przyszłości. Wydaje się, że nie, gdyż na horyzoncie rodzi się projekt europejskiej piłkarskiej Superligi (wobec ostatnich wydarzeń w europejskim futbolu, w dniach 18-23.04.2021, może się okazać, iż ten projekt również będzie prowadzony pod auspicjami UEFA lub zostanie odroczony na kilka lat). Jeśli ten twór sportowy dojdzie do skutku, można z dużą dozą prawdopodobieństwa założyć, że Kreml będzie próbował ulokować w tej inwestycji swoje naczelne narzędzie *soft power* – czyli „dobroczynne, rozwijające sport i społeczeństwo” pieniądze Gazpromu.

Oprócz powyższych, z perspektywy globalnej, Gazprom, a szerzej Federacja Rosyjska (w tym takie firmy jak Rosneft, Lukoil, Surgutneftegas), mogą bardzo zyskać na rywalizacji pomiędzy USA i Chinami. **Podczas gdy dwie największe gospodarki świata nakładają na**

**siebie cła, co oddziałuje na cenę szeregu towarów, od LNG po produkty petrochemiczne i ropę, pojawia się okazja dla rosyjskich firm na eksport surowców do Europy Zachodniej.** Kolejny kanał przesyłowy w formie Nord Stream 2 to nie tylko dostawy surowca, ale także szereg działań Gazpromu, aby kojarzyć się z rozrywką i sportem, jak choćby podczas meczów Ligi mistrzów, gdzie stale wyświetlane są banery reklamowe.

## O AUTORACH

---



**Karolina Hermann.** Filolog języka rosyjskiego. Magistrantka na kierunkach europeistyka na Uniwersytecie Warszawskim i w Centrum Europejskim UW, oraz na studiach wschodnich w Studium Europy Wschodniej UW.



**Natalia Matiaszczyk.** Studentka stosunków międzynarodowych na Uniwersytecie Łódzkim. Członek SKN Azji Wschodniej i Pacyfiku. Zainteresowania badawcze to Europa Środkowa oraz Azja Wschodnia, w szczególności Półwysep Koreański, a także polityka historyczna, bezpieczeństwo międzynarodowe oraz dyplomacja.



**Aleksander Ksawery Olech.** Dyrektor Programu Bezpieczeństwa Europejskiego w Instytucie Nowej Europy. Specjalista z zakresu bezpieczeństwa i relacji międzynarodowych. Doktorant nauk o bezpieczeństwie na Akademii Sztuki Wojennej. Doświadczenie badawcze zdobywał m.in. na Université Jean Moulin III w Lyonie, Instytucie Stosunków Międzynarodowych w Pradze oraz Instytucie Wspierania Pokoju i Zarządzania Konfliktami w Wiedniu. Stypendysta OSCE & UNODA Peace and Security oraz Fundacji im. Kazimierza Pułaskiego. Jego główne zainteresowania badawcze to terroryzm, międzynarodowa współpraca na rzecz bezpieczeństwa w Europie Wschodniej oraz rola NATO i UE w środowisku zagrożeń hybrydowych.



**Mieszko Rajkiewicz.** Doktorant na Wydziale Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego. Specjalista z zakresu polityzacji i globalizacji sportu. Prowadzi badania dotyczące dyplomacji sportowej oraz znaczenia „soft power” we współczesnym sporcie.



**Damian Zych.** Absolwent studiów magisterskich na kierunku historia oraz student roszjznawstwa na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, aktywny członek organizacji studenckich. Zainteresowania badawcze to sytuacja społeczno-polityczna Federacji Rosyjskiej, stosunki polsko-rosyjskie oraz rosyjska polityka historyczna.

**JEŻELI DOCENIASZ NASZĄ PRACĘ, DOŁĄCZ DO GRONA NASZYCH  
DARCZYŃCÓW!**

Z otrzymanych funduszy sfinansujemy powstanie kolejnych publikacji.

Możliwość wsparcia to bezpośrednia wpłata na konto Instytutu Nowej Europy: 95 2530 0008  
2090 1053 7214 0001 tytułem: „darowizna na cele statutowe”.